

Düşünümsel Dijital Medya Anlatılarında İzleyici Yaklaşımları: “Yardımcı Oyuncu” Dijital Platform Dizisi Örneği *

SELÇUK İLETİŞİM
DERGİSİ 2025;
18(1):301-322
doi:10.18094/josc.1585326

MERAL AÇIKGÖZ¹, MERAL SERARSLAN²

ÖZ

Modernist düşüncenin insan aklını ve bilimi merkeze alarak oluşturduğu katı sistemleri yeniden değerlendirmek için, modernizmin içinden çıkan ve ona eleştirel bir bakış sunan düşünümsel yaklaşımlar, sosyal bilimler, sanat ve felsefe alanlarında kendini göstermektedir. Oldukça geniş kullanım alanı olan düşünümsellik kavramının çalışmanın alanı olan ‘medya anlatılarında ve dijitalleşmiş medyada’ nasıl kullanıldığı araştırılmıştır. Düşünümselliğin sinema anlatılarında kullanım tarzlarından hareketle sinemadaki anlatıyı kullanan dijital düşünümsel medya içeriği olarak; dijital platform dizisi ‘Yardımcı Oyuncu’ seçilmiş ve düşünümselliği nasıl kullandığı incelenmiştir. Bu çalışma, düşünümselliğin medya anlatılarında nasıl kullanıldığını ve izleyicinin bu tür anlatılara nasıl tepki verdiğini incelemektedir. Derinlemesine görüşme yöntemiyle 32 katılımcı ile görüşülmüş; yaş, cinsiyet ve eğitim durumlarına göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın analiz aşamasında MAXQDA nitel veri analiz programından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda düşünümsel medya anlatısı olan dizinin izleyiciyi gerçek dünyadaki benzer konular hakkında düşünmeye sevk ettiği, ele alınan konulara karşı farkındalık geliştirmelerini sağladığı tespit edilmiştir. İzleyiciler medya anlatılarındaki düşünümsel yöntemlerin neler olduğunu bilmesede anlatımı farklılaştıran unsurlar yoluyla izleyicinin anlatılan konular üzerine düşünmelerinin sağlanabildiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Öz-Düşünümsel Medya, Medya Araştırmaları, Yeni Medya Çalışmaları, Görsel-İşitsel Medya, İzleyici Araştırması

MERAL AÇIKGÖZ¹

Öğr. Gör. Dr.

Çanakkale Onsekizmart Üniversitesi

meralacikgoz@comu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-6520-4627>

MERAL SERARSLAN²

Prof. Dr.

Selçuk Üniversitesi

mserarslan@selcuk.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-2059-5585>

Geliş Tarihi: 15.11.2024 Kabul Tarihi: 13.01.2025 Yayın Tarihi: 15.04.2025

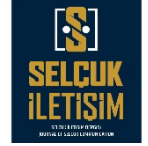
Atf/Citatiton: Açıkgoz, M. & Serarslan, M. (2025). Düşünümsel dijital medya anlatılarında izleyici yaklaşımları: “Yardımcı Oyuncu” dijital platform dizisi örneği. *Selçuk İletişim*, 18(1), 301-322. <https://doi.org/10.18094/josc.1585326>

* Çalışma, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Radyo- Televizyon Anabilim Dalı’nda, “Meral Serarslan” danışmanlığında yürütülen “Düşünümsel Dijital Medya Anlatıları ve İzleyici Yaklaşımları” başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

Audience Approaches in Reflexive Digital Media Narratives: An Example of a "Supporting Actor" Digital Platform Series

JOURNAL OF SELÇUK
COMMUNICATION 2025;
18(1): 301-322
doi:10.18094/josc.1585326

MERAL AÇIKGÖZ¹, MERAL SERARSLAN²

ABSTRACT

In order to re-evaluate the rigid systems created by modernist thought by focusing on the human mind and science, the thoughtful approaches that emerge from modernism and offer a critical view of it manifest themselves in the fields of social sciences, art and philosophy. It has been investigated how the concept of reflexivity, which has a very wide usage area, is used in 'media narratives and digitalised media', which is the field of study. Based on the ways of using reflexivity in cinema narratives, the digital platform series 'Supporting Actor' was selected as a digital reflexive media content that uses the narrative in cinema and how it uses reflexivity was examined. This study explores how reflexivity is used in media narratives and how audiences respond to these narratives. In-depth interviews were conducted with 32 participants and analysed by classifying them according to their age, gender and educational status. MAXQDA qualitative data analysis software was used in the analysis phase of the research. As a result of the research, it was determined that the series, which is a reflexive media narrative, encourages the audience to think about similar issues in the real world and helps them develop awareness of the issues discussed. Although the viewers do not know what reflexive methods are in media narratives, it has been observed that the audience can be made to think about the issues described through the elements that differentiate the narrative.

Keywords: Self-Reflexive Media, Media Research, New Media Studies, Audiovisual Media, Audience Research

MERAL AÇIKGÖZ¹

Lecturer Dr.

Çanakkale Onsekizmart University

meralacikgoz@comu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-6520-4627>

MERAL SERARSLAN²

Prof. Dr.

Selçuk University

mserarслан@selcuk.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-2059-5585>

Received: 15.11.2024 Accepted: 13.01.2025 Published: 15.04.2025

Atıf/Citatiton: Açıkğöz, M. & Serarслан, M. (2025). Düşünümsel dijital medya anlatılarında izleyici yaklaşımları: "Yardımcı Oyuncu" dijital platform dizisi örneği. *Selçuk İletişim*, 18(1), 301-322. <https://doi.org/10.18094/josc.1585326>

GİRİŞ

Sanayi Devrimi sonrasında yaşanan süreçte yaşanan ekonomik ve toplumsal değişimlerle tarım toplumunun geleneksel güvenli bağlarının yerini modern şehirlerin devingen ve güvensiz ortamı almıştır. Modern toplum düzenindeki değişimlerin yarattığı risklere karşı da güvence olarak bilim ve akıl temeline dayanan ilkelerle örülmüş modern sistemler inşa edilmiştir. Ancak ikinci dünya savaşı sonrası yaşanan yıkımlar modern sistemlerin yeniden gözden geçirilmesini, eleştirilmesini, kendi gerçekliğine ayna tutarak refleksif bir bakışı gerekli kılmıştır.

Düşünmek, gözlem yapmak ve sorgulamak, kişinin bulunduğu duruma veya kendisine olan farkındalığını artırır. Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların odağının insan ve toplum olması, açıklanamayan durumların ya da beklenmedik değişimlerin daha sık ortaya çıkması anlamına gelir. Bu nedenle, sosyal bilimlerde refleksif düşünce daha büyük bir önem taşır. Modernizmin içinden doğup ona eleştirel bir perspektif sunan refleksif (düşünümsel) düşünce; sosyal bilimler, sanatsal disiplinler ve medya gibi farklı alanlarda geniş çapta kabul görmektedir (Bourdieu, 2016, s. 11; Giddens A. , 1999, s. 42).

Kitle iletişim araçları, modern sistemin yapılanmasında önemli bir rol oynar. Toplumun mevcut sisteme uyum sağlamaya teşvik eden çeşitli içerikler sunarak bu süreci desteklerler. Kitle iletişim araçları yoluyla toplumda mevcut bakış açıları değişebilir ve yeni kültürel formlar inşa edilebilir (Hall, 2003, s. 309). Egemen söylemlerle benzer anlatı formlarını kullanarak izleyiciyi belirli kalıplardan bakmaya zorlayan medyanın alternatifi olarak dijitalleşmenin medyaya dahil olması onun hem değişim yaratabilme hem de kendini değiştirip dönüştürme kapasitesini artırmıştır. Örneğin televizyonun dijitalleşmesi, yayın çeşitliliğinin artmasını sağlamış ve içerik üretiminde yer alan yönetmen, senarist ve yapımcı gibi profesyonellerin sayısında artışa neden olmuştur. Dijitalleşmiş ve internet tabanlı yayın hizmetleriyle izleyicinin etkileşim ve kontrolü daha etkin hale gelmiştir. Medya anlatısının yanılsatıcı etkilerini fark edip açığa çıkarmak isteyen bir yönetmen, senarist veya yapımcı sayesinde, düşünümsel unsurların bu anlatılarda yer bulması mümkün olur. Burada düşünümselliğe Bourdieu'nun bilimsel araştırma sürecine bakışı perspektifinden medya anlatılarındaki üretim süreçlerine bakılmaktadır. Bourdieu' ya göre gerçek anlamda olması gereken, gündelik bilgiyi yeniden üretecek araştırmalar yapmak değildir. Bourdieu alışılmış olanın aksine bizi ilerletecek olan şeyin ortak fikre dayalı söylemimizi terk eden

araştırmaların, söylenmeyi söylemeye ve görülmeyeni göstermeye eğilimli olan düşünümsel bir bilim yapmanın önemini vurgular (Bourdieu, 2016, s. 195). Medya anlatıları da bu perspektifle alışımların dışına çıkarak söylenmeyi söyleyerek, görülmeyeni göstererek izleyiciyi alıştığı anlatısal kalıpların dışına çıkardığında, gerçeklikle veya anlatılan durumla ilgili düşünümsel bir farkındalığa davet eder.

Düşünümsel yaklaşım, sanatın ve medya içeriklerinin kurgusallığının farkında olunmasını sağlar (Waugh, 2001, s. 1). Medya açısından düşünümsellik kavramı, yalnızca yazar veya metin düzeyinde şekillenen bir süreç olmaktan öte, izleyicinin bilinçlenmesini sağlayan ve izleyici alımlamasıyla bütünleşen bir süreci içerir. Bu süreçte izleyici, fantezi dünyasından sıyrılarak izlediği şeyin kurgusal bir yapıt olduğunu fark eder. Anlatının kurgusunda, ister edebiyat, sinema, televizyon ya da başka bir ortam olsun, kendini yansıtan ifadeler metnin şeffaflığını ya da dördüncü duvarını belirgin bir şekilde kırarak izleyiciyi hikâyeden uzaklaştırır ve gerçek dünyaya geri döndürür.

Düşünümsel bir medya anlatısı olarak televizyon dizisi anlatısını da bu çerçevede ele almak mümkündür. Stam, sinema anlatısında düşünümselliğin nasıl tezahür ettiğini açıklarken; esere, yönetmene veya yapım sürecine odaklanacak şekilde kamerayı doğrudan izleyiciye çevirmeyi, sözlü doğrudan hitapları, kendine gönderme yapan ara yazıları, film içinde film yapılarını, öznel imgeleri ve görüntüleme araçlarının gösterimini içeren çeşitli düşünümsel yöntemlerin kullanılabilceğini öne sürer (Stam, 1992, s. xiv).

Araştırmanın ilk bölümünde, düşünümselliğin kavramsal olarak ilişkili olduğu alanlara dair görüşlere yer verilmiş; medyadaki yansımaları incelenmiş ve dijitalleşen medya ile düşünümsellik arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

Araştırmanın uygulama kısmında, düşünümsel medya anlatılarının izleyicinin gerçeklikle ilişkisini sorgulamasını sağladığı düşüncesinden hareketle, düşünümsel medya anlatısı olarak seçilen dijital platform dizisi 'Yardımcı Oyuncu' nun düşünümsellik özellikleri incelenmiştir.

Düşünümsel medya anlatısının izleyicide hangi düşünsel ve duygusal yaklaşımlara yol açtığı belirlenen temalar doğrultusunda araştırılmıştır. İzleyiciler üç farklı demografik kriterde sınıflandırılmıştır. Bunlar; yaş, cinsiyet ve eğitim durumudur. İzleyicilerle nitel bir veri toplama yöntemi olan derinlemesine görüşme yöntemiyle ses kaydı alınarak görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler MAXQDA nitel veri analiz programına aktararak kodlar oluşturulmuştur. Önceden belirlenen temalar doğrultusunda

oluşturulan sorulara ilişkin verilen cevaplar arasından beşten az frekansa sahip olan izleyici yorumları dışarda bırakılarak en çok konuşulan yaklaşımlarda kodlar oluşturulmuştur.

DÜŞÜNÜMSELLİK KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

Düşünümsellik (reflexivity) felsefede, sosyal bilimlerde, sanatta, medyada karşılık bulan kullanımı ve kapsayıcılığı geniş bir kavramdır. Yakın anlamlarda kullanılan yansıtma (reflection, reflectiveness), kendini yansıtma (self-reflection), öz referans (self-reference) gibi terimlerin de eşliğinde kullanılabilir. Örneğin toplumsal araştırmalar için Düşünümsellik, Bourdieu tarafından; *"toplumsal araştırmanın pratiği sırasında, düşünülebilir olanı sınırlayan ve düşünüleni önceden belirleyen, düşünülmemiş düşünce kategorilerinin sistematik bir şekilde araştırılması"* olarak tanımlanmaktadır (Bourdieu, 2016, s. 38).

Dil felsefesine ait metodolojide en temel anlamda kendini yansıtma anlamına gelen kavram reflexivity olarak geçmektedir. Flew'e göre insanın kullandığı dil, düşünsel faaliyetler veya herhangi bir disiplinin kendine yönelik düşünmesi refleksif düşünce olarak ifade edilmektedir (Flew, 2005, s. 401). Dil felsefesinde dilin anlatımı için yine kendini kullanması durumuna da karşılık gelen düşünümselliğin kullanımı onun bir üst dil geliştirmesine de yol açmıştır (İmer, 2011, s. 102). Cevizci'ye göre, dilin kendi üzerine düşünmeye sevk etmesi, yani söylem ya da konuşmanın özellikle kendisi hakkında konuşarak bir üst-dil oluşturmasına olanak tanınması, temel bir dilsel özellik olan dönüşürlük (refleksivite) olarak adlandırılmaktadır. Refleksivite kavramı ayrıca düşünümsellik bakımından felsefede ve psikolojide, düşünsel sürecin özellikle kendisinin hem özneleşmesi hem de nesneleşebilme kapasitesini ve bilincin öz-bilinçliliğe sahip olmasını ifade eder. Nihayetinde, bir disiplinsel alan veya bilgi dalının, teorik veya ideolojik bir düşüncenin tartıştığı konu veya fikir yürüttüğü olgu bağlamında benimsemiş olduğu görüş açısı, metot ve taktikleri; söz konusu görüş açısı, metot ve taktiklerin kendilerine, ulaşılan kanaat ve kuramlara uygulaması hususunu da belirtmektedir (Cevizci, 2003, s. 371).

Türkçeye "düşünümsellik" olarak çevrilen refleksivite sözcüğü, bireyin ya da bir grubun kendini incelemenin nesnesi haline getirdiği ve bazen öz-düşünme olarak ifade edilen bir öz bilinç süreci olarak tanımlanır. Düşünümsellik veya özdüşünümsellik, bir sistemin kendine atıfta bulunabilme özelliğidir (Mutlu, 1994, s. 76). Düşünümselliği, modern toplumun gelişimine etki eden ana sistemlerden biri olarak gören Giddens'in ileri sürdüğü şey, modern devingen yapıda çözünen öznenin düşünsel bir yaklaşımla olayları ve durumları gözden geçirmesi ve kendisini de bu açılardan sorgulamasının bir zorunluluk

olduğudur. Kişi bu yöntemi kullanarak içinde bulunduğu pozisyona dair daha farkındalıklı bir yaklaşım içerisinde olacaktır. Giddens, bireyi fail olarak ifade etmeyi tercih eder çünkü fail kelimesi öncelikle etkinlik içermektedir. Düşünümsel sürecin işleyebilmesi için fail etkin zihinsel bir süreç içerisinde bulunmalıdır. Fail, yapıları evrimleştirebilen hem de bu yapıdan etkilenebilen, önemli bir varlıktır (Giddens A. , 1999, s. 43). Düşünümselliğin medya anlatısında değerlendirilmesinde de fail olarak eseri izleyen izleyicinin araştırılması anlamlı bir durum olmaktadır.

Düşünümsellik ve Medya Anlatıları

Düşünümsellik kavramını medya alanında araştıran tanımlamalar öncelikli olarak Robert Stam'ın düşünümselliği felsefe ve edebiyattan sinema ve medyaya taşıyarak tartıştığı kitabında karşımıza çıkar. "Film ve Edebiyatta Düşünümsellik: Don Quixote'dan Jean Luc Godard'a" isimli kitapta Stam, sinema felsefesi ve göstergebilimi üzerine çalışmaları olan Metz'in görüşlerinden etkilendiğini söylese de çoğunluklu olarak kendi çıkarımlarına dayanarak düşünümselliğin sinemaya ve oradan da medyaya ait teorisini geliştirdiğini ifade eder (Stam, 1992, s. xii).

Stam düşünümselliği Brechtien anlatı anlayışından esinlenerek aygıtsal çeşitliliği olan bir cephaneliğe benzetir. Çünkü düşünümsellik izleyiciyi anlatının esaretinden kurtaran bir silah gibi yorumlanmıştır. Söz konusu cephanelikte; anlatının yapım ve üretim süreçlerinin açık edilmesi, sözlü veya yazılı olarak eserin yapıntılılığına gönderme, filmin içinde film, öznel imgeler ve tekniğin yapıbozumcu bir şekilde kullanımı gibi unsurlar bulunmaktadır (Stam, 1992, s. xiv). Gerçekliğin anlatı yoluyla illüzyona dönüşmesinden dolayı seyirci farkındalığını bilinç düzeyinde erteleyerek; izlediklerinin gerçek olduğuna inanır (Özüaydın, 2013, s. 110). Düşünümsel anlatım unsurları gerçeklik illüzyonunun yıkılmasına yol açarak izleyicide gerçekliğin sorgulanmasına yol açabilir.

Televizyon anlatıları içerisinde sinemaya en yakın anlatımları kullanan ise dramalardır. Benzer şekilde televizyon dizilerinde kullanılan anlatımların da sinemadaki gibi izleyiciyi kendi yarattığı gerçeklik dünyasına sokarak, gerçek hayat içinde var olan durumlardan kopardığı söylenebilir. Gerçeklik yanılısaması da diyebileceğimiz bu durumu çoğu zaman izleyici de kendi günlük sıkıntılarından uzaklaşmak, merak ve haz duygusunu tatmin etmek gibi motivasyonlarla tercih edebilmektedir.

Baudrillard medyanın temsil gücü bağlamında gerçeklik ve simülasyon arasında bir ilişkiden bahsedildiğinde simülasyona daha yakın bir gerçeklik inşa ettiğini söyler. Söz konusu yapılanmada

ilerleyiş farklı evrelerden geçer. Bunlar; medyanın gerçekliği yansıtan ilk evresi, ardından işaretlerin gerçekliği maskeleyen veya çarpıtan ikinci evresi; işaretlerin gerçekliğe ait olmayan üçüncü evresi ve işaretin gerçekle hiçbir ilişkisi olmayan saf simülasyon haline geldiği dördüncü evredir (Baudrillard, 2011, s. 20). Stam de bu görüşü destekleyerek tüm hayatın hemen her zaman medyasal temsiller yoluyla simülasyona uğradığını söyler (Stam, 1992, s. xvi).

Bir metindeki yansıtıcı unsurlar, yapımcı/yazar/yönetmen açısından açık ve bilinçli bir eylemle ilişkilidir, bir hikâye anlatırken kendini yansıtmaya, okuyucunun veya izleyicinin hikâyesinin içinde kaybolmamasına yardımcı olur ve anlam katmanları ekler (Poulaki, 2012, s. 1). Düşünümsel yöntemler, izleyiciyi yanılsama etkisinden kurtaracak eleştirel bir bakış kazanmasını ve yanılsamaya karşı entelektüel bir mesafe sağlamak amacıyla kullanılır (Branigan, 1992, s. 84). Benzer şekilde Price da izleyicilerin yapım, yazarlık, oyunculuk, oyuncu seçimi ve televizyon dünyasının diğer yönleri hakkında çeşitli fikirler veren televizyon programlarını izledikçe, yapım ortamları hakkında daha fazla bilgi sahibi olduklarını savunmaktadır. Kamuoyunun üretim sürecine ilişkin farkındalığını artırmak ve medya analiz becerilerini geliştirmek için medya okuryazarlığı programlarına yansıtıcı metinlerin dahil edilmesi gerektiğini öne sürmektedir (Price, 2011, s. 180). Yansıtıcı bir yaklaşımla üretilen medya anlatıları, izleyiciye anlatılan durumlarla gerçeklik arasındaki bağlantıyı hatırlatabilir, aynı zamanda mevcut kurumsal yapılar ve üretim süreçlerindeki mekanizmalar hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayabilir.

Dijital Medyanın Düşünümselliği

Dijitalleşme aynı zamanda düşünümsel medya hikayelerini yaratanlar için anlatı olanaklarını da genişletti. Düşünümsellik burada sadece eseri üretenler veya eserin üretim süreçleri hakkında bilgi veren medya içeriklerini nitilememektedir. Aynı zamanda anlatsal ve teknik olarak klasik kalıpların dışına çıkan yöntemleri de içine almaktadır. Bu bağlamda metinsel yapıbozumcu okumadan bahsetmek uygun olacaktır. Yapıbozumu, özellikle Jacques Derrida tarafından felsefe ve edebiyat eleştirisi alanında geliştirilmiş bir kavramdır. Bu yaklaşımın temel amaçlarından biri, metinlerin veya yapıların içerdiği anlamları, varsayımları ve çelişkileri gün yüzüne çıkarmaktır. Derrida, bu süreçte anlamın asla sabit olmadığını, metinlerin farklı okumalar, karşıt anlamlar ve çok katmanlı yorumlar üzerinde durarak, çok yönlü bir niteliğe sahip olduğunu vurgular (Derrida, 1999, s. 187). Yapıbozumcu anlatım yöntemleriyle

izleyicide zihinsel süreçleri harekete geçiren düşünümsellik, dijital medya anlatılarının kullandığı bir seçenektir.

Dijital kod, herhangi bir metin veya görsel-işitsel içerik gibi büyük medya verilerinin geleneksel doğrusal dizilerini kırar ve okuyuculara veya izleyicilere bunları algılama veya bunlara göre hareket etme yeteneği sağlar. Eser üretimini kolaylaştıran, deneysel uygulamalara imkân veren dijital ortam, kamusal erişimi kolaylaştıran yayın ortamı gibi fırsatlarla hikayelerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Dijital medya ortamının, belirlenen hedef kitleye erişime olanak sağlaması, düşünümsel medya anlatıları yaratanlar için geleneksel medyaya göre bir avantaj olarak görülebilir. Kovacs, modernist düşüncenin bir aracı olarak kendini yansıtmaya dönük yöntemlerin nihai amacının yönetmenden izleyiciye aktarılan söyleysel ilişkinin kurulması olduğunu öne sürer. Düşünümsel yöntemlerin sadece izleyicinin medya eserinin teknik üretim süreçleri veya estetik kuralları üzerine düşünmesini sağlamak amacıyla değil aynı zamanda izleyicinin gerçeklik algısını sorgulamasına ve medya içeriğinin yapay doğasını fark etmesine yardımcı olduğunu öne sürer (Kovacs, 2010: 237). Dijitalleşmenin düşünümselliğe olan katkısı da izleyici ve üretenler arasındaki perdenin aralanmasını sağlaması açısından önemlidir. İzleyici ve eseri üretenler arasındaki iletişimsel süreçlerin beslenmesi, dolaylı olarak düşünümselliğin farkındalık oluşturarak toplumsal dönüşüme yol açması amacına hizmet etmektedir. Çünkü dijitalleşen medyada yayınlanan sinema, dizi, reklam veya herhangi bir video içeriği artık izleyicinin yorumuna ve etkileşimine açık hale gelmiştir. Dijital medyanın sonsuz sayıda çoğaltılabilme, içeriğin zamanının, izleme mecrasının, aracının ve hızının izleyicinin uygun olduğu duruma göre izlenebilmesi de düşünümselliğin söz konusu amaçlarının gerçekleşebilme imkanını artırmaktadır. İzleyicideki bilinçlilik durumu bu tercihleri yönetebilecek uyanıklıktadır. İçeriğin düşünümsel boyutu, izleyicinin bilinç düzeyi üzerinde farklı etkiler yaratabilir; ancak bu etki, izleyicinin sosyo-kültürel durumuna bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Yine de teknik açıdan genel bir karşılık bulduğu söylenebilir (Flew, 2005, s. 401).

ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI, YÖNTEMİ VE BULGULARI

Araştırma düşünümselliğin medya anlatılarında ve izleyicide nasıl karşılık bulunduğunu konu edinmektedir. Bu bağlamda araştırma konusu; dijital platform dizisi olan "Yardımcı Oyuncu" dizisinin düşünümsel anlatı unsurlarını ve diziyi izleyen izleyicilerin duygu, düşünce ve farkındalık geliştirme durumunu incelemektir. Araştırmanın amacı klasik anlatının tersine düşünümsel biçimlerde yaratılmış

medya anlatılarının seyircide gerçeklik yanılsamasını kırıp kırmadığını irdelemek ve seyircinin bu biçimdeki anlatılarla ilgili görüşlerini öğrenmektir.

Araştırmanın özgün önemi dijital platformlarda yayınlanan düşünümsel medya anlatılarından olan dijital platform dizisindeki düşünümselliğe dönük bir araştırmanın ortaya konmuş olmasıdır. Araştırmayı önemli hale getiren ana faktör ise hususen yerli literatürde 'izleyicilerin' düşünümsel medya anlatılarıyla ilgili izleyici bakışını da içeren bir araştırmanın bulunmamasıdır. Düşünümsel medya anlatılarının seyircinin farkındalığına hitap etmesi nedeniyle, izleyicilerin bu anlatılara yönelik bakışlarının araştırılmış olması, literatüre katkı sağlama açısından büyük önem taşımaktadır.

Yerli literatürde düşünümsellik ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde medya anlatısı alanı olarak sinemaya dönük çalışmalar olduğu görülmektedir. Elif Kurtoğlu'nun 2007'de yayımlanan, "Türk Filmlerinde "Sinema"" başlıklı yüksek lisans tezi düşünümsel sinema üzerine yapılmış bir çalışmadır. Murat Yağız Aydın'ın 2017 de yayımlanan "Sinemaya Sinemayla Bakmak: Devrim Sonrası İran Sinemasında Düşünümsellik" başlıklı yüksek lisans tezi, İran sinemasında devrim sonrası dönemde çekilen düşünümsel filmlerin sinemanın kendisini, sanatın ve toplumdaki kısıtlamanın ele alınmasını düşünümsellik unsurlarıyla incelemektedir. Türk sinemasında düşünümsellik üzerine araştırma içeren bir çalışma da Aslı Gön'ün 2017 yılında yayımlanmış olan 'Kurmaya Hükmek: Komedi ve Sanat Filmlerinde (Öz)Düşünümsellik' adlı çalışmadır. Yabancı literatürde yapılmış çalışmalara örnek olarak ise Robert Stam'ın 1992 'de yayımlanan 'Reflexivity in Film And Literature' isimli kitabı verilebilir. Bu kitap, düşünümsel sinema ve medyanın taşıdığı özellikleri ortaya koyan ve bunları eleştirel bir şekilde yansıtan önemli bir çalışmadır. Stam'ın bu eserinin, düşünümsel medya anlatısı araştırmalarına önderlik eden bir kaynak olduğu görülmektedir. Ruby'nin 1977 yılında yayımlanmış olan "The Image Mirrored: Reflexivity And The Documentary Film" adlı çalışmasının da sinema ve belgeselde düşünümsel tekniklerin kullanımıyla ilgili olduğu görülmektedir. Stephen Price'ın 2011 yılında yayımlanan, "Exploring Audience Responses To Self-Reflexivity In Television Narratives" isimli doktora tezinde düşünümsellik özelliği yüksek olan bir televizyon dizisi olan 'Boston Legal' dizisini ele aldığı, izleyicilerle alımlama çalışması yaptığı görülmektedir. Schrader ve Lange tarafından 2023 yılında yayımlanan "Intermediality and media reflexivity in Italian cinema of migration" adlı makaleleri, İtalyan göç sineması ve onun düşünümselliği kullanımıyla ilgilidir. Literatürdeki araştırmalardan da görüleceği gibi düşünümselliğe değinen anlatılarda

farklı medya anlatılarının araştırılması ve izleyici araştırmalarının yeterli olmadığı, çalışılmaya müsait bir alan olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında düşünömsel medya içeriği olarak seçilen dijital platform dizisi TRT'nin ücretsiz dijital platform hizmeti olan Tabii'de 2023 yılında yayınlanan "Yardımcı Oyuncu" adlı dizidir. Bu dizinin seçilme nedeniyse hem yayınlandığı platformunun ücretsiz olarak erişime olanak tanınması, hem de dizide ele alınan genel temanın dizi sektörüyle yardımcı oyunculuk mesleğine dikkat çeken bir konu anlatımıyla sunulmasıdır. Bu dizi, Türkiye'de dizi sektörü ile ilgili bilgilendirme yapması, anlatının görsel ve işitsel bakımlardan abartıdan uzak, dolayısıyla bir dizi anlatısı için izleyicinin alışkın olmadığı kadar sade bir yapıda olması gibi faktörler bakımından düşünömsellik özelliklerini taşımaktadır.

Araştırma için Çanakkale ili izleyici evreni olarak belirlenmiştir. Örnekleme nitel araştırmalarda kullanılan olasılık dışı örnekleme türlerinden biri olan amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiştir. Gönüllüler, 20 ila 40 yaş aralığında ve 40 ila 60 yaş aralığında olup, eğitim durumları lise mezunu ve lisans-lisans üstü seviyede eğitim almış olan, farklı mesleklerden kadın ve erkek yetişkin bireyler arasından seçilmişlerdir. Her bir kategoriden, yani yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre 4 kişi belirlenerek toplam 32 kişiyle görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada belirlenen yaş grupları, gelişim kuramcısı Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre iki farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Erikson'a göre yetişkinliğe geçiş döneminde, yani yaklaşık olarak ergenlik sonrası dönemde kişi; "Yalnız kalmak yerine yakınlık kurma" eğilimindedir. Kendi kimliğini başkalarının kimliğiyle birleştirme eğilimi içerisindedir (Erikson, 1984, s. 32). Bu aşamada bireyler yakın ilişkiler kurarken fedakarlıklarda bulunabilir veya kendi önceliklerinden taviz verebilirler. (Öztürk, 1985, s. 126). Erikson'un "üretkenlik ya da kısırlık dönemi" olarak anladığı yetişkinlik döneminde bireyler kendilerini ve yakın ilişki içinde oldukları kişileri aşma ve gelecek nesli eğitime eğilimi gösterirler. Verimlilik çocuk sahibi olmak ve yetiştirmek olarak görülmelidir. Bu dönemde bireyler bilim ve sanatla çalışarak da üretken olabilirler. Bu dönemde kısırlık veya durgunluk tehlikeli olabilir. Kişinin yetiştirdiği veya ürettiği şeylerle ilgili beklentileri karşılanmadığında yoksunluk veya kendini yoksullaştırma duyguları ortaya çıkabilir. Bu dönemin olumlu noktası çevre dostu verimliliktir (Mangır, 1990, s. 128). Erikson'un yetişkinlik ve genç yetişkinlik olarak tanımladığı gelişim aşamaları dikkate alınarak 20-40 ve 40-60 yaşlarında

16'şar kişi olmak üzere toplam 32 kişiyle görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların tüm verileri anonimleştirilmiş ve gizlilik ilkelerine uygun olarak çalışılmıştır.

Nitel araştırmada araştırmacının araştırma deseninde esneklik sağlayabilmesi mümkündür. Bu özellik sayesinde araştırmacının araştırma amacına uygun yöntemlerle araştırmayı yürütebilmesi mümkün olmaktadır (Creswell, 2021, s. 182-195; Yıldırım A. &, 2008, s. 221).

Nitel araştırmalarda veri analizi süreci genellikle söz konusu adımları içerir: Verilerin analiz edilmek üzere hazırlanarak kodlanması, söz konusu kodların benzerlik durumuna göre sınıflandırılarak temalara indirgenmesi ve nihayetinde verilerin tablolar, şekiller gibi görsellerle veya tartışma şeklinde sunulmasıdır. Creswell, bahsedilen sürecin genel olarak bütün nitel araştırma yapan araştırmacıların kullanabileceği genel bir yapı olduğunu ifade etmektedir (Creswell, 2021, s. 182).

Yıldırım ve Şimşek nitel veri analizi yapmanın üç yolunu önermektedir. Birincisi, verileri betimsel bir yaklaşımla yorumlamak, elde edilen orijinal verilere mümkün olduğunca yakın kalmak ve gerektiğinde doğrudan alıntılar yapmaktır. Nihai amaç, verileri betimsel olarak sunmanın yanı sıra farklı temaları belirlemek ve bu temalar arasında ilişkiler kurmaktır. Üçüncü yol ise: Araştırmacının tematik açıklama ve analizin yanı sıra verileri kendi yorumlarıyla da analiz etmesidir (Yıldırım A. &, 2008, s. 221; M. Jhonson, 2002, s. 106-107). Araştırmada söz konusu yöntemler uygulanmıştır. Seçilen dijital medya içeriğinin yansıtıcı unsurları betimsel analiz yoluyla belirlenip yorumlanmıştır.

Araştırmada izleyiciye ilişkin veriler derinlemesine görüşmeler yoluyla elde edilmiş; nitel araştırmalarda kullanılan bir bilgisayar programı olan MAXQDA kullanılarak kodlanmış ve analiz edilmiştir. Creswell'e göre söz konusu program, niteliksel metinleri sistematik olarak incelemek ve yorumlamak için kullanılan bir veri analiz programıdır. Aynı zamanda teorik sonuçları test etmek için kullanılan güçlü bir araçtır (Creswell, 2021, s. 315). MAXQDA programında görüşme verilerinin analizi için kodlar oluşturulmuştur. Saldana'ya göre, nitel araştırmalarda oluşturulan kod, çoğunlukla dil temelli ya da görsel verileri betimlemek amacıyla sembolik olarak kullanılan, özetleyici, çarpıcı, özü yansıtan ve/veya çağrışım yaratan bir sözcük ya da kısa ifade olarak tanımlanmaktadır (Saldana, 2019, s. 4). Araştırmada frekansı beşten az olan veriler değerlendirme dışı bırakılarak en çok konuşulan yaklaşımlar üzerinde belirlenen temalar altında kodlar oluşturulmuştur. Araştırma için etik kurul izni alınmış olup

görüşmecilere onam formu imzalatılmıştır. Görüşme verilerinin paylaşımında katılımcılara ait özel bilgiler gizli tutulmuştur.

Yardımcı Oyuncu Dizisi 1. Sezon 6. Bölümünün Düşünümsellik Açısından İncelenmesi

Yardımcı oyuncu dizisinin konusundan kısaca bahsetmek gerekirse; sette yaşanan kamera arkası hikayelerin yardımcı oyuncular aracılığıyla esprili bir dille anlatılmasına dayanmaktadır. Genç bir öğrenci olan Murat'ın geçimini sağlamak için işe ihtiyacı vardır. Bir televizyon dizisinde yardımcı oyuncu olarak iş bulmuştur. Aynı evde kaldığı ve sette tanıştığı Canip ile yakın arkadaş olmuştur. Dizinin araştırmaya konu olan 1. sezon 6. bölümünde sette bir lise dizisi çekilmektedir. Canip, setin toplandığı servise yetişemez ve sete geç kalmamak için ıslak bir şekilde arkadaşının motoruyla işe yetişir. Ancak gelirken yüz felci geçirir. Sete geldiğinde Murat durumu fark eder ve arkadaşına yardımcı olmaya çalışır; ancak Canip, durumun ortaya çıkması halinde işsiz kalmaktan korktuğu için kimseye belli etmeden görevini yapmaya devam eder. Murat ise çekim sırası gelmeden çok sıkıştığı için tuvalet sırasına girer. Ancak set çalışanlarının kullandığı tuvalette çok sıra olduğu için sıra olmayan bir karavanın tuvaletini kullanmak ister. Farkında olmadan girdiği karavan ise yönetmene aittir, yönetmenin onu görmeden karavana girmesiyle Murat karavanın tuvaletine kendini kilitlet. Murat içerdeyken yönetmen, yönetmen yardımcısı, baş rol oyuncuları ve yapımcı tarafından sette yapılan dedikoduları duymak zorunda kalır. Herkes bir başkasını karalamaya çalışmaktadır ve duydukları karşısında büyük bir şaşkınlık içerisinde kalır.

Yardımcı Oyuncu Dizisi 1. Sezon 6. Bölümde Düşünümselliği Kullanma Yöntemleri

Yardımcı oyuncu dizisinin düşünümselliği kullandığı en önemli unsuru konusudur. Dizi setinde geçen konusu ve diziye ismini veren yardımcı oyuncuların merkezde olduğu mizahi bir anlatım ile, özellikle setlerde çalışan yardımcı oyuncuların yaşadığı olumsuz durumlar ve ötekileştirmelere dikkat çekmektedir. Dizinin konusunun bir belgesel doğallığında, abartıdan uzak bir şekilde anlatılması da televizyon dizi anlatıları açısından bakıldığında düşünümsel bir yol olarak karşımıza çıkmaktadır. Dizide belirleyici bir müziğin bulunmayışı, söz konusu doğallığı desteklemektedir. Dizinin giriş kısmında da Murat'ın babasının izlediği belgesel görüntüsünün üzerine dizinin ismi bindirilmiştir. Bu yöntem de dizi ile gerçeklik arasında izleyicinin bir bağ kurmasını amaçlayan düşünümsel bir yöntemdir. Belgele konu olan bal porsuğu ile dizide mücadele eden Murat karakteri metinlerarası bir bağlamda ironi yapılarak ele

alınmaktadır. Dizinin karakter seçimine bakıldığında başrolde oynayan karakterlerin hayatın içinden, sıradan, zayıf ve jön olmayan karakterler olduğu görülür. Ana karakterin klasik anlatı formlarındaki gibi kahramana ait özellikler yerine Brechtîyen, toplumun gerçeklerini yansıtan karakter özelliklerinde olması da düşünömsel bir unsurdur.

Dizinin doğal anlatım yöntemleri izleyiciyi hikâyenin dışına çıkarmadan, anlatılan duruma dikkat çekmektedir. Renk, ışık, ses ve kamera hareketinin kullanımı doğaldır. Bu uygulamanın açıkça yansıtıcı olmadığı düşünölebilir. Ancak Türkiye'de yayınlanan çoğu diziyile karşılaştırıldığında örneğin; abartılı şiddet sahneleri, oyuncuların yapay ve abartılı ifadeleri, görsellere eşlik eden coşkulu dramatik müzik, mekân ve gösterişli kostümler, yıldız oyuncu seçimi gibi uygulamalardan farklılaştığı için düşünömsel bir karaktere sahip olduğu söylenebilir.

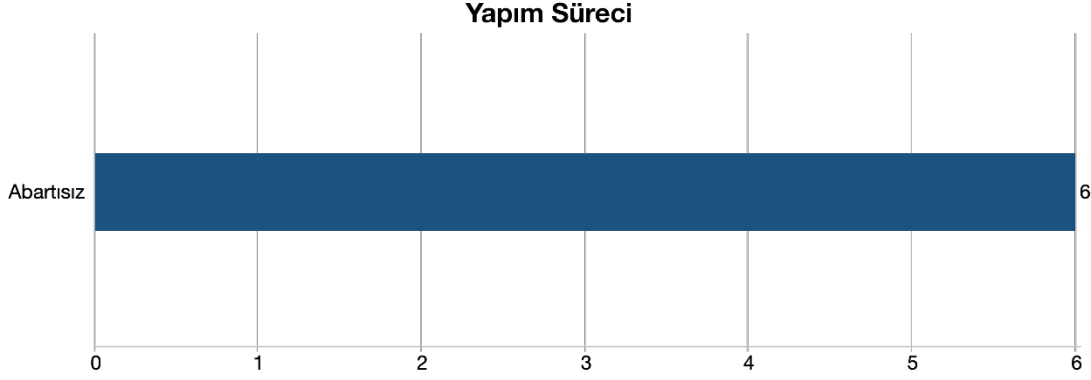
“Yardımcı Oyuncu” Dijital Platform Dizisi Hakkında İzleyici Yaklaşımları

Araştırma kapsamında ele alınan “Dizi” ana başlığına ait izleyici yaklaşımlarından yola çıkılarak yapım süreci teması, düşünce teması, farkındalık geliştirmek teması ve duygu teması olarak 4 tema belirlenmiştir.

Yapım Süreci Teması

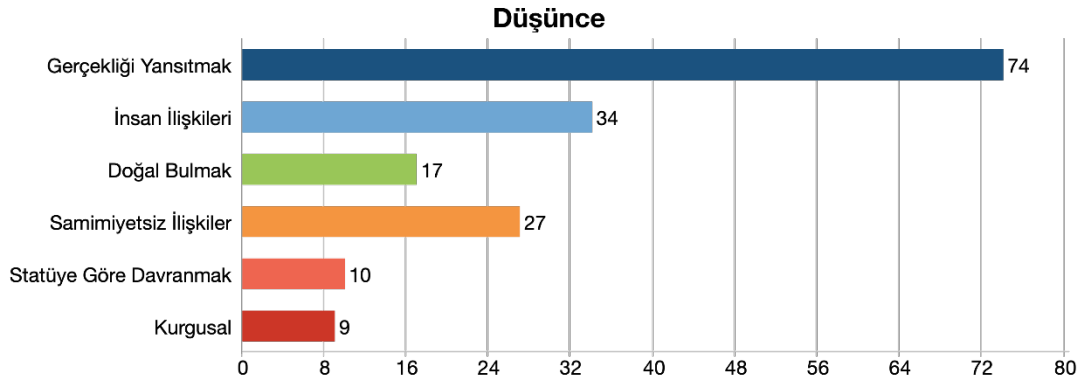
İzleyicilere sorulan sorularda düşünömsel anlatımların temel özelliklerinden olan teknik veya anlatımsal uylarımların farklılık oluşturacak şekilde sunulup sunulmadığı, izleyicilerin dikkatini çeken farklılık oluşturan teknik özellikler hakkında bilgi elde edilmek istenmiştir.

Sorulan sorulara karşılık izleyicilerden elde edilen veriler doğrultusunda Yapım Süreci temasında katılımcılar abartısızlık ile ilgili yoğun olarak görüş bildirmişlerdir. Bu nedenle abartısız anlatım yöntemi için “abartısız” kodu oluşturulmuştur.

Tablo 1 Yardımcı Oyuncu Dizisi İzleyici Yaklaşımları, Yapım Süreci Teması

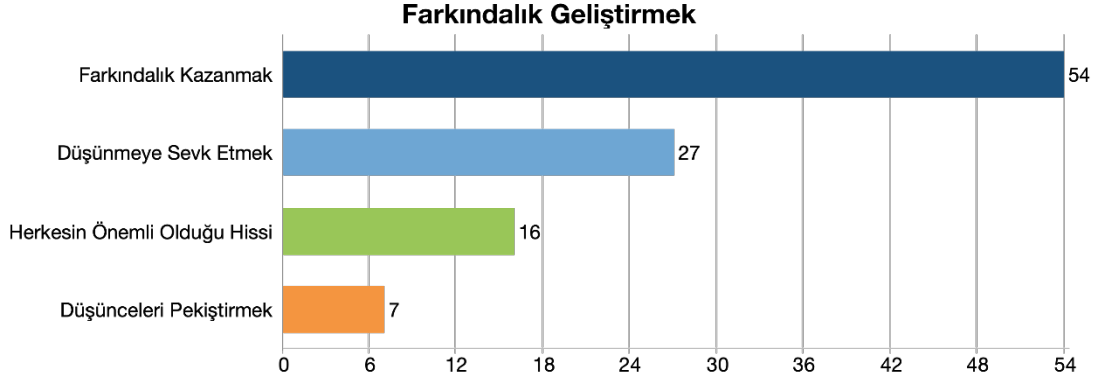
Düşünce Teması

Düşünce teması altında sorulan sorulara ilişkin elde edilen cevaplardan en çok konuşulan yaklaşımlar doğrultusunda 6 farklı kod oluşturulmuştur. Belirlenen kodlar; gerçekliği yansıtmak, insan ilişkileri, doğal bulmak, samimiyetsiz ilişkiler, statüye göre davranmak ve kurgusal olmaktır.

Tablo 2 Yardımcı Oyuncu Dizisi İzleyici Yaklaşımları, Düşünce Teması

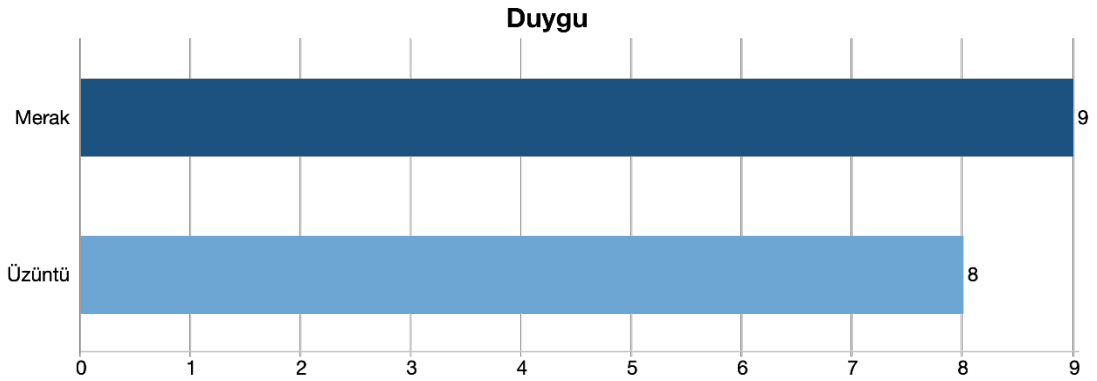
Farkındalık Geliştirmek Teması

Farkındalık geliştirmek düşünümsel anlatımın izleyicide oluşturmak istediği temel amaçlardandır. Bu nedenle bu durumun gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin sorular oluşturulmuştur. Farkındalık Geliştirmek teması altında 4 farklı kod bulunmaktadır. Söz konusu kodlar; farkındalık kazanmak, düşünmeye sevk etmek, herkesin önemli olduğu hissi ve düşünceleri pekiştirmektir. Belirlenen kodları oluşturan düşüncelerin çoğunda yardımcı oyuncuların yaşadığı duruma ve set çalışanlarına ilişkin farkındalık geliştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3 Yardımcı Oyuncu Dizisi İzleyici Yaklaşımları, Farkındalık Geliştirmek Teması

Duygu Teması

İzleyicilerin duygularını ve dizi anlatımını beğenip beğenmediklerini öğrenmeye yönelik sorulardan elde edilen cevaplar doğrultusunda duygu teması altında en çok yorum yapılan duyguya ilişkin 2 kod oluşturulmuştur. Bunlar; merak ve üzüntüdür. İzleyicilerin önemli bir kısmı diziyi merakla izlemek istediklerini ve yardımcı oyuncuların bulunduğu duruma, set ortamındaki insan ilişkilerinde yaşanan samimiyetsizliğe dair üzüntü duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4 Yardımcı Oyuncu Dizisi İzleyici Yaklaşımları, Duygu Teması

İzleyici Yaklaşımlarının Demografik Özelliklere Göre Yorumlanması

Dizinin izleyici yaklaşımları katılımcıların cinsiyetine göre değerlendirildiğinde; kadınların ağırlıklı olarak insan ilişkilerine ve samimiyetsiz ilişki kurallarına odaklandığı; erkeklerin ise bilişsel kurallara odaklanarak, gerçeklik üzerine düşündükleri görülmüştür.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre cevaplar incelendiğinde; lise düzeyinde eğitime sahip katılımcıların insan ilişkilerinin kuralları hakkında düşünmeye eğilimli oldukları; üniversite eğitimi almış

katılımcıların ise merak, farkındalık kazanmak ve samimiyeti olmayan ilişki normlarına odaklandığı görülmüştür.

Katılımcıların yaşlarına göre cevaplar incelendiğinde; 20 ila 40 yaş arasındaki katılımcıların farkındalık kazanmak, gerçekliğin yansımaları, insan ilişkileri ve statü davranışlarına odaklandığı görülmüştür. Yaşları 40 ile 60 arasında değişen katılımcıların ise, mevcut düşüncelerini pekiştirdiği ve samimiyetsiz ilişkilerin varlığına odaklandığı görülmüştür.

Tablo 5 Yardımcı Oyuncu Dizisi İzleyici Yaklaşımları Kod Bulutu

SONUÇ

Çalışmada dijital platform dizisi olan Yardımcı Oyuncu'da kullanılan düşünümsel yöntemler incelenerek, dizinin izleyicilerde hangi yaklaşımlarla yorumlandığı araştırılmıştır. Özellikle seçilen konusu itibarıyla düşünümsel bir anlatı niteliği taşıdığı, dizi endüstrisi ve yardımcı oyuncuların çalışma ortamındaki genel değersizliğin doğal, parodileştirilmiş ve gerçekçi bir anlatım diliyle aktarıldığı tespit edilmiştir. Düşünümsel anlatımın öne çıkan özelliğinin konu seçimi olduğu, anlatımdaki diğer unsurların (karakterlerin özellikleri, mekân, ses ve ışığın doğallığı gibi) ise doğallık ve gerçekçilik içerdiği düşünülmektedir.

İzleyici katılımcılardan alınan cevaplar cinsiyete göre yorumlandığında; kadınların özellikle insan ilişkilerindeki samimiyetsizlik üzerine yorum yaptığı görülmüştür. Erkeklerin ise; anlatılan konuya ilişkin

farkındalık kazandıkları ve gerçekliğin yansıtıldığını düşündükleri görülmüştür. Her iki cinsiyette de anlatının gerçekliği yansıttığı görüşü en çok öne çıkan düşünce olmuştur. Buradan yola çıkarak düşününsel dizi anlatısının izleyicinin anlatı gerçeği ve gerçek hayat arasındaki ilişkiyi kurmasına yol açtığı söylenebilir.

İzleyicilerin eğitim durumuna göre verdikleri cevaplar karşılaştırıldığında; her iki eğitim düzeyindeki katılımcıların öne çıkan düşüncesinin set ortamında yaşanan insan ilişkilerindeki samimiyetsizlik olduğu görülmüştür. Lisans ve üstü düzeyde eğitim alan katılımcıların ise anlatılan konuya ilişkin daha fazla farkındalık geliştirdiklerini ifade ettiği görülmüştür.

İzleyicilerin yaş durumuna göre verdikleri cevaplarda öne çıkan ortak ifade; anlatılan konuya ilişkin farkındalık geliştirdikleri ve anlatılan durumun gerçek hayatla ilişkili olduğunu düşünmeleri yönündedir. Farklı olarak genç yetişkinlerin yetişkinlere göre daha fazla farkındalık geliştirme ve gerçekliğin yansıtılmasına değindikleri görülmüştür. Yetişkin grubun ise genç yetişkinlere göre samimiyetsiz insan ilişkilerine daha fazla değindiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak öne çıkan düşüncenin, 'düşününsel medya anlatısının gerçekliği yansıtması' olduğu görülmüştür. İzleyici yorumlarında ortak olarak öne çıkan diğer yaklaşım; anlatılan konuya karşı farkındalık geliştirmek olmuştur. Düşününsel anlatımın izleyicilerde farkındalık geliştirmelerine yol açtığı gözlemlendiğinden düşününsel anlatıların izleyiciyi aktif bir bilince çektiği söylenebilir.

EXTENDED ABSTRACT

Reflexive methods address the consciousness of the audience in narrative arts and in narratives that emulate cinema as a media narrative. Reflexive narrative methods are methods that use techniques that deconstruct these methods instead of traditional narrative methods that imprison the audience in the story and prevent them from connecting with the real world at the level of consciousness, or methods that create a consciousness about the production environments of the narrative and the creators of the work by revealing the production-based technique. Therefore, it is possible to say that media narratives using reflexive methods establish a close relationship with the audience. When the viewer is exposed to reflexive methods in media narratives, his/her consciousness may focus on the narrative difference or he/she may go out of the story and out of the illusionary world he/she is used to

in media narratives, as he/she will turn to issues such as the director, the work, the production environment of the work.

This study investigates how reflexivity is applied in a digital platform series, which is one of the media narratives that refer to cinematic narratives, and how the audience approaches reflexive narrative. Reflexive media narratives can deconstruct traditional narrative methods and cause the audience to establish a relationship with reality against the narrative. Reflexive narratives can also lead the audience to turn their attention to the production environments or the director/screenwriter etc. by making references to the media production environments or to those who produce the work. This kind of narration can break the illusionary effect caused by traditional narratives on the audience and lead the audience to question what is being told to them or to develop an awareness of the subject being told, in a more realistic and thus critical consciousness. Based on the idea that reflexivity breaks the traditional narrative structure of cinema and leads to a closer distance between the viewer and reality, this study aims to investigate the state of the relationship that the audience establishes with reality and whether it leads to the development of awareness about the subject or situation being narrated.

The research has two main importance. One of them is that there is no research in the domestic literature on how reflexive narratives establish a relationship with the audience and which intellectual and emotional approaches they cause in the audience. It has been observed that the international literature is also quite insufficient. The second importance of the study is that reflexivity has been investigated on television or digital platform series. There is no study in the domestic literature in the context of reflexive narrative in this media type. It has been determined that there is a very insufficient and open subject in the international literature.

One of the reasons for choosing a digital platform series for the research is the lack of studies on reflexive narrative in this media type. The other reason is that digitalisation has changed the media viewing culture and directed the audience to digital media. In this context, it is thought that features such as asynchronicity, audience control, interactivity brought to the media by digitalisation increase the reflexivity effect in the media.

The problem of the study is to investigate whether reflexive media narratives cause the audience to go beyond the narrative story and develop awareness of real life or the subject described in the story, and how it is reciprocated by the audience in terms of emotions and thoughts.

There are two different applications in the method of the study. Firstly, the reflexivity elements of Season 1, Episode 6 of the Supporting Actor Series, which was selected as a sample, were examined and interpreted through descriptive analysis, which is a qualitative research type. The second application is aimed at understanding how the series in question is interpreted by the viewers. In this direction, since the research was conducted through in-depth interviews, which is a qualitative data collection method, Çanakkale province, the city where the researcher is located, was determined as the universe. The sample was determined through purposive sampling and consisted of 32 people between the ages of 20-60, equally classified according to age, gender and educational status. Within the scope of the research, the viewers were asked research questions by watching Season 1, Episode 6 of the Supporting Actor Series. The research questions were created by taking expert opinion and pre-testing. The questions were prepared to find out whether the audience develops awareness of the subject described, whether it causes them to think about similar events in the real world, and what they feel emotionally. Before starting the research, an ethics committee approval report was obtained from Çanakkale Onsekiz Mart University Postgraduate Education Institute.

The research data were obtained by transcribing the voice recordings received from the audience. According to the most frequently mentioned themes in the data; four different themes were formed under the titles of emotion, thought, developing awareness and production process. Codes related to these themes were created and the findings were visualised and interpreted in different contexts according to age, gender and educational status in MAXQDA qualitative data analysis programme. The findings revealed that the viewers were encouraged to think about the situation of the supporting actors and the employees of the series sector, which were the subject of the narrative, and that they developed awareness and found what was described in the series related to real life. As a result, it was observed that the prominent idea was that 'reflexive media narrative reflects reality'. The other common approach in the audience comments was to develop awareness of the subject being narrated. Since it is observed that reflexive narration leads the audience to develop awareness, it can be said that reflexive narratives draw the audience into an active consciousness.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir. /The author declares that there is no conflict of interest.

Yazarların Katkıları/Author Contributions

Sorumlu yazarın çalışmaya katkı oranı %60'tır. / The responsible author to the study is 60%.

This work is licensed under **Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License** (CC BY-NC 4.0).

KAYNAKÇA

- Baudrillard, J. (2011). *Simgesel değiş tokuş ve ölüm*. Boğaziçi Yay.
- Bourdieu, P. (2016). *Düşünümsel bir antropoloji için cevaplar*. İletişim Yayınları.
- Branigan, E. (1992). *Narrative comprehension and film*. Routledge.
- Cevizci, A. (2003). *Felsefe terimleri sözlüğü*. Paradigma.
- Creswell, J. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni [Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches]*. Siyasal Kitabevi.
- Deleuze, G., & Guattari, F. (2005). *A thousand plateaus: Capitalism and schizophrenia*. (B. Massumi, Çev.) Bloomsbury.
- Derrida, J. (1999). *Japon bir dosta mektup*. Toplum Bilim.
- Erikson, E. (1984). *İnsanın sekiz çağı*. Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Flew, A. (2005). *Felsefe sözlüğü*. Yeryüzü Yayınevi.
- Giddens, A. (1999). *Toplumun kuruluşu: yapılaşma kuramının ana hatları*. İlim ve Sanat Yayınları.
- Hall, S. (2003). *Kodlama ve kodaçım, (hazırlayanlar: Zeynep Özarslan, Barış Çoban), söylem ve ideoloji mitoloji, din, ideoloji*. Su Yayınları.
- İmer, K. K. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Johnson, M. J. (2002). In-Depth interview. (J.A. Holstein & J.F. Gubrium Ed.), *Handbook of interview research context&method* (s. 5). Sage Publications.
- Kovacs, A. (2010: 237). *Modernizmi seyretmek, avrupa sanat sineması 1950-1980*. De Ki
- Mangır, M. Ç. (1990). *Psikolojide üç büyükler: (Jean Piaget, Sigmund Freud, Erik Homburger Erikson)*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları.
- Mutlu, E. (1994). *İletişim sözlüğü*. Ark Yay.
- Öztürk, O. (1985). *Psikanaliz ve psikoterapi*. Sevinç Matbaası.
- Özüaydın, N. (2013). Tiyatroda gerçeklik illüzyonunun yaratılmasında oyuncunun sahiciliğinin önemi. *Art-e Sanat Dergisi*, 6(12), 108-119 ISSN 1308-2698
- Poulaki, M. (2012). Self-reflexivity, description, and the boundaries of narrative cinema. *Cinéma&Cie*, 12 (18) 45-55.
- Price Jr, S. (2011). Exploring audience responses to self-reflexivity in television narratives. University of Missouri
- Saldana, J. (2019). *Nitel araştırmacılar için kodlama el kitabı*. Pegem Akademik Yayıncılık
- Stam, R. (1992). *Reflexivity in film and literature from don quixote to jean-luc godard*. Columbia University Press
- Stam, R. (2014). *Sinema teorisine giriş*. Ayrıntı Yayınları.
- Waugh, P. (2001). *Metafiction the theory and practice of self-conscious fiction*. Taylor& Francis .

Yıldırım, A. &. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.